PLÁN
HOSPODÁRSKEHO
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VYŠNÁ KAMENICA NA ROKY

2026 – 2032

OBEC VYŠNÁ KAMENICA

Obsah

1 Úvod....3

2 Analytická časť....5

2.1 História....5

2.2 Charakteristika obce....6

2.3 Analýza vnútorného prostredia....13

2.4 Analýza vonkajšieho prostredia....19

2.5 Analýza stavu územia – situačná analýza činností a oblasti života obce....33

3 Strategická časť....39

4 Programová časť....42

5 Realizačná časť....45

6 Finančná časť....49

7 Záver....50

1 Úvod

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica na roky 2026 - 2032
Forma spracovania	PHSR obce bol spracovaný vo vlastnej réžií obce a obecného zastupiteľstva
Riadenie procesu spracovania	Dokument bol spracovaný v zmysle platnej legislatívy a metodiky na spracovanie PHSR. Riadiaci a pracovný tím pozostával z členov obecného zastupiteľstva obce Vyšná Kamenica.
Obdobie spracovania	**1.9.2025 – 31.12.2025**
Financovanie spracovania	PHSR bol vypracovaný vo vlastnej réžií obce Vyšná Kamenica.

Na príprave Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja spolupracovali:

Starosta obce:	Martin Dolgoš
Riadiaci tím:	Martin Dolgoš – starosta obce Ing. Ľubomír Čulko – poslanec obecného zastupiteľstva, zástupca starostu obce Obecné zastupiteľstvo obce Vyšná Kamenica
Pracovný tím:	Martin Dolgoš – starosta obce Ing. Ľubomír Čulko – poslanec obecného zastupiteľstva, zástupca starostu obce Bc. Katarína Sedláková – samostatný

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (PHSR) je hlavný strategický dokument obce a určuje jej koncepčný a systematický rozvoj v horizonte 5 – 10 rokov. Dosiahnutie strategického cieľa PHSR obce presahuje hranice jedného volebného obdobia.

Je vypracovaný na základe zákona NR SR č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a podľa metodiky tvorby PHRSR, ktorá upravuje proces prípravy a obsah strategických dokumentov PHRSR obcí, skupín obcí a VÚC ako nezáväzný, ale odporúčaný materiál. Je vhodné metodiku rešpektovať v záujme vypracovania porovnateľných komplexných strategických dokumentov PHRSR s ohľadom na plnenie dlhodobých cieľov SR a tiež kvôli súladu pripravovaných strategických materiálov s Metodikou a inštitucionálnym rámcom tvorby verejných stratégií, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 197/2017 zo dňa 26. apríla 2017. Vypracovanie a schválenie PHRSR je jednou z podmienok na predloženie žiadosti vyššieho územného celku alebo obce alebo skupiny obcí o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2. zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Vypracovanie PHRSR je dôležité pre dosiahnutie využitia strategického plánovania na území obce, lepšiu implementáciu rozvojových aktivít a zvyšovanie konkurencieschopnosti a efektivity pri čerpaní z fondov Európskej únie v rámci aktuálnych operačných programov. V prípade tvorby tohto programového dokumentu je dôležitá participácia verejnosti v procese tvorby PHRSR, čím sa zabezpečí spätná väzba a dosiahne sa konsenzus. Participovaním obyvateľov a záujmových skupín sa dosiahne vhodná implementácia rozvojových aktivít, ktoré podporia všeobecnú atraktivitu územia obce. Pri stanovovaní cieľov a rozvojových aktivít je nutné prihliadať na ciele a priority dokumentu Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.
Základné princípy tvorby programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja: založenie na kvalitných a overených dátach, komplexná analýza v troch kľúčových oblastiach (socioekonomická, územno-technická a prírodno-environmentálna), participovanie verejnosti v procese tvorby PHRSR, vytvorenie partnerstva hlavných aktérov územia, vyjadrenie vízie a cieľov v konkrétnych stratégiách a rozvojových projektoch obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica na roky 2026 – 2032 je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce. Vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, vytvorený v rámci partnerstva, pozostáva z:

- analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce.
- strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifík, určuje hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky, s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít potrebných na zabezpečenie realizácie PHRSR,
- realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie PHRSR, systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHRSR s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie PHRSR formou akčných plánov,
- finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHRSR.

1. Aktualizácia PHRSR sa vypracúva podľa potreby.
2. PHRSR a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.
3. Schválenie PHRSR a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4, ods. 2 dosiahnuť čo najvyššiu efektivitu a súčasne reálnosť.

Vypracovaním Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce splní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie - princíp programovania. Aby mohla obec vstupovať do projektov financovaných Európskou úniou ako žiadateľ o nenávratný finančný príspevok, musí spĺňať dva nevyhnutné predpoklady:

- musí mať schválený Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, v ktorom sa vytýči strategický cieľ obce a určia sa postupné kroky na jeho dosiahnutie

- musí mať schválený územný plán obce, ktorý na základe plánu rozvoja obce stanovuje komplexné riešenie priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce, a stanovuje zásady jeho organizácie a vecnú a časovú koordináciu jednotlivých činností v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Tento program je vlastne pokračovaním plánovaného rozvoja z roku 2022, t.j. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica na obdobie 2016-2022 bol vypracovaný ešte v roku 2015 a bola predĺžená jeho platnosť do konca roka 2025. Tento program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bol vypracovaný podľa zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Časový interval spracovania PHSR obce Vyšná Kamenica: september 2025 – december 2025.

Harmonogram spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica na roky 2026-2032:

Termín jednotlivých činností	September 2025	Október 2025	November 2025	December 2025
Úvod				
Analytická časť				
Strategická časť				
Programová časť				
Realizačná časť				
Finančná časť				
Záver				

Proces vypracovania PHSR bol zabezpečený nasledujúco:
- riadenie: starosta obce a poslanci obecného zastupiteľstva
- pracovná skupina: starosta obce, zamestnanec obecného úradu a poslanec obecného zastupiteľstva
- zapojenie verejnosti: osobné rozhovory s občanmi obce

Počas prípravy PHSR bol na úradnej tabuli obce oznam o spracovaní PHSR. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica schvaľuje Obecné zastupiteľstvo vo Vyšnej Kamenici, čo bude potom realizovať vykonateľnosť, kontrolu, monitorovanie a hodnotenie tohto programu.

2. Analytická časť

2.1 História

Vyšná Kamenica je v porovnaní s ostatnými susednými dedinami najmladšou obcou. Prvýkrát sa spomína v roku 1420, teda na začiatku 15. storočia. To, že je obcou najmladšou, môžeme, podľa dostupných historických materiálov, vysvetliť snáď tým, že na konci 13. storočia existovala severnejšie od Vyšnej Kamenice dedina Púch. Ležala asi 3 km severne od terajšej obce. Posledná správa o dedine Púch pochádza z roku 1370 a hovorí sa v nej, že je ľudnatou dedinou s 12 usadlosťami. Na rozhraní 14. a 15. storočia sa títo obyvatelia

z neznámych dôvodov presťahovali asi 3 km nižšie do údolia Kamenického potoka a založili novú dedinu.

O tejto novo osídlenej dedine sú prvé správy z roku 1420, uvádza sa pod názvom Kemenche a patrila Andrejovi z Budimíra. V portálnom súpise z roku 1427 už vystupuje pod dnešným názvom Vyšná Kamenica v pomaďarčenej podobe Felsow Kemenche. V súpise z roku 1565 sa uvádza, že vo vyšnej Kamenici žilo 16 sedliakov a 7 želiarov. Mená týchto ľudí boli prevažne slovenského pôvodu, čo dokazuje, že dedina bola v tom čase slovenská. Svedčia o tom aj náboženské pomery. V 16. storočí prijal ľud Lutherovu reformáciu. Veriaci využívali chrám, ktorý bol postavený už v prvej polovici 14. storočia – ranogotická jednoloďová stavba. Táto pôvodná stavba bola v 16. a 17. storočí rozšírená na západnej strane a celá prestavaná v renesančnom štýle.

V roku 1741 bola v obci založená cirkevná škola pri miestnom cirkevnom zbore evanjelickej cirkvi. Od jej založenia až po rok 1941 pôsobili učitelia tiež ako kantori, čo vyplývalo z ich úväzku.

Podľa súpisu z roku 1828 mala dedina 31 domov a 230 obyvateľov, počas sčítania ľudu v roku 1910 – 337 obyvateľov. V rokoch 1880 – 1910 sa mnoho z nich vysťahovalo. Do roku 1918 patrila obec do Abovskej stolice.

V októbri 1957 bolo založené Jednotné roľnícke družstvo a 12. apríla 1958 bola dedina napojená na elektrickú sieť.

24. augusta 2002 boli do života obce slávnostne uvedené obecné insígnie – erb, vlajka a pečatidlo.

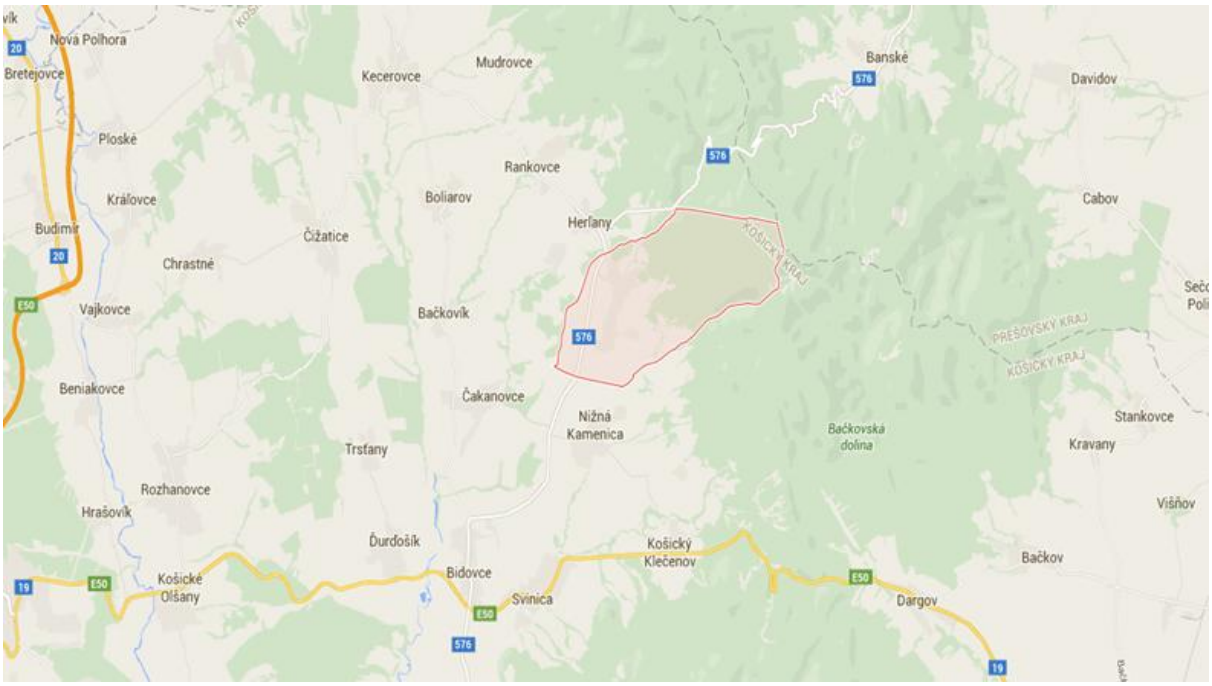
2.2 Charakteristika obce

Obec Vyšná Kamenica leží v nadmorskej výške 352 metrov nad morom (stred obce), na východnom okraji Košickej kotliny na styku so Slanským pohorím. Západná časť chotára obce je na mladotreťohorných usadeninách odlesnená vyššia pahorkatina, východná časť nachádzajúca sa v Slanských vrchoch s výrazne členitým povrchom a hlbokými dolinami je na sopečných horninách. Vo východnej časti prevláda súvislý les z buka a duba.

Obec Vyšná Kamenica a jej katastrálne územie leží v doline Kamenického potoka, ktorý je dlhý 12,2 km a ústi do Svinického potoka pri obci Svinica. Obec sa nachádza na západných svahoch dargovských hôr Slanského pohoria v olšavskej doline. Patrí medzi prícestné potočné dediny, ktorej obyvateľstvo sa živilo poľnohospodárstvom. Prevažne odlesnený chotár tvoria treťohorné usadeniny a sopečné horniny. V katastrálnom území obce sa nachádza lesný porast a brehová vegetácia Kamenického potoka. V katastrálnom území neďaleko nachádzajúcej sa obce Svinica je rozsiahly ekonomický a prírodný potenciál geotermálnych zdrojov európskeho významu. Prieskumné vrty v tejto oblasti z roku 1998 preukázali teplotu vody 126 stupňov Celzia, prietok 150 litrov za sekundu. Táto geotermálna voda je silne mineralizovaná a zodpovedá priemerným hodnotám morskej soli. Geotermálne pramene môžu byť výrazným momentom pre opätovný rozvoj kúpeľníctva či rekreačné účely, ktoré by mohli značne pozdvihnúť celú oblasť, zvýšili by zamestnanosť a podporili by dobudovanie základnej infraštruktúry.

Územie obce Vyšná Kamenica je územný celok, ktorý tvorí jedno katastrálne územie, a to katastrálne územie Vyšná Kamenica. Celková výmera katastrálneho územia obce je 1133 ha.

Obrázok 1: Katastrálne územie obce vyšná Kamenica a blízke okolie

Obec Vyšná Kamenica sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenskej republiky. Z hľadiska územnosprávneho členenia SR obec na úrovni NUTS 3 patrí do Košického kraja a do okresu Košice – okolie.

Tabuľka 1: Základné informácie o obci Vyšná Kamenica

Ukazovateľ	Hodnota
Kód obce	522180
Názov kraja	Košický kraj
Názov okresu	Košice okolie
Štatút obce	obec
PSČ	044 45
Telefónne smerové číslo	055
Nadmorská výška obce v metroch	352 m
Celková výmera obce v m^2	11 330 000 m^2
Počet obyvateľov	405
Hustota obyvateľstva – osoba na km^2	35,75
Prvá písomná zmienka o obci - rok	1420

Zdroj: Štatistický úrad SR + vlastné zdroje obce Vyšná Kamenica o počte obyvateľov 31.12.2025

Katastrálne územie sa nachádza v klimatickom regióne pomerne teplom, suchom, kotlinovom a kontinentálnom, mierne teplom a mierne vlhkom. Z pôdnych typov sa v oblasti katastra obce Vyšná Kamenica vyskytujú vo veľkej časti územia pseudogleje nasýtené z polygenetických hlín a v nive rieky Olšava fluvizeme kultizemné. Obsah humusu je v nive vysoký (viac ako 2,3%), vo zvyšnej časti územia stredný (1,8 – 2,3%). Z hľadiska priepustnosti a retencie majú pôdy v oblasti strednú priepustnosť a strednú až veľkú retenčnú schopnosť. Pôdna reakcia je v južnej časti územia neutrálna (7,3 – 6,5 pH), na severných okrajoch stredne až slabo kyslá (6,5 – 5,5 pH). Z hľadiska vlhkostenného režimu sú pôdy mierne vlhké. Z hľadiska zrnitosti sú pôdy prevažne hlinité. Z hľadiska kamenitosti (štrkovosti) sú pôdy neskeletnaté až slabo kamenité (0 – 20%). Pôdy v území sú relatívne čisté, nekontaminované –

obsah všetkých hodnotených rizikových látok je pod limitom. Z hľadiska pôdno-klimatických a pôdno-ekologických podmienok pre poľnohospodárstvo patrí skúmané územie do oblastí pohorí a vrchovín sopečných Karpát (Slanské vrchy). Ide o podhorskú oblasť vhodnú predovšetkým pre živočíšnu výrobu. Plochy intenzívne obrábanej ornej pôdy sú lokalizované v okolí obce. Prevažuje pestovanie obilnín, kukurice, zemiakov. Poľnohospodárska výroba bola z titulu prebiehajúcich spoločenských zmien a redukcie finančných prostriedkov vo veľkej miere obmedzená, ale v poslednom čase (3-5 rokov) sa toto odvetvie vzmáha a je možné vidieť vzostup záujmu o obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy.

Súčasná štruktúra krajiny

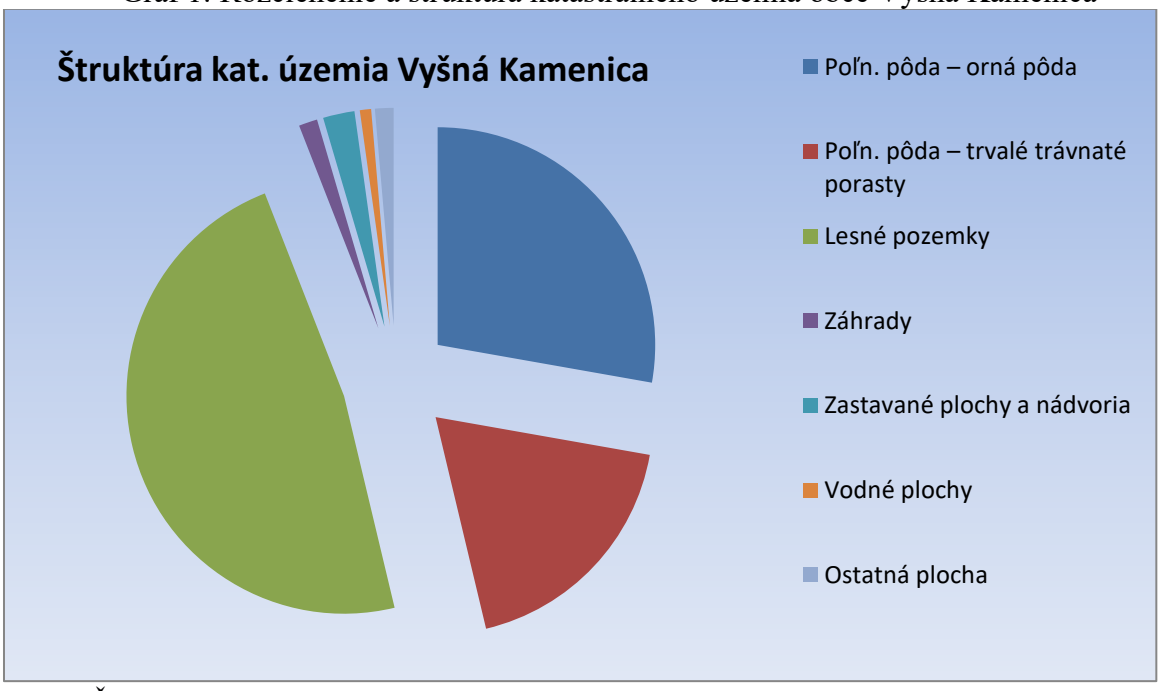
Súčasná krajinná štruktúra je tvorená súborom prvkov, ktoré človek ovplyvnil, čiastočne alebo úplne pozmenil, resp. novovytvoril ako umelé prvky krajiny. Typ súčasnej krajiny je prevažne poľnohospodársky a zalesnený. Takmer 48% z celkového katastrálneho územia tvorí poľnohospodárska pôda (540 ha), z čoho orná pôda je o výmere približne 315 ha a trvale trávnaté porasty o výmere približne 209 ha. Ďalších takmer 48% katastrálneho územia tvoria lesné pozemky (540 ha).

Tabuľka 2: Rozčlenenie a štruktúra katastrálneho územia obce Vyšná Kamenica (m^2)

Celková výmera územia	Poľn. pôda – orná pôda	Poľn. pôda – trvalé trávnaté porasty	Lesné pozemky	Záhrady	Zastavané plochy a nádvoria	Vodné plochy	Ostatná plocha
11 334 478	3 148 616	2 095 063	5 417 389	156 637	265 380	94 703	155 690

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 1: Rozčlenenie a štruktúra katastrálneho územia obce Vyšná Kamenica

Zdroj: Štatistický úrad SR

Prírodné hodnoty

Krajinné a prírodné prostredie obce Vyšná Kamenica tvoria lesy Slanských vrchov a poľnohospodársky využívané plochy. Spomínané Slanské vrchy majú vulkanický pôvod, čoho dôsledkom je zloženie hornín, podložia a existencia vzácnych geotermálnych prameňov.

V katastrálnom území obce Vyšná Kamenica sa nachádza jedinečné nálezisko opálov hnedej, sivej a bielej farby. Tvoria pásikovú štruktúru a sú pomerne dosť rozpraskané. Žily sú odkryté niekoľkými výkopmi, a preto je zber týchto kameňov pomerne jednoduchý. Žily sú mocné až pol metra a nachádzajú sa tesne pod povrchom na úrovni miestneho potoka. V okolí obce na puklinách andezitov boli nájdené náteky hyalitu. Tieto sa nachádzali na plochách 30 x 20 cm. Mocnosť limnokvarcitových lavíc sa pohybuje od pol metra až do dvoch metrov. Limnokvarcity majú sivé až čierne jadrá, často s páskovanou štruktúrou, ktoré sú po obvode lemované hnedou vrstvou limonitu. Tieto výskyty patria medzi najkrajšie na Slovensku. Sú vhodné na spracovanie a výrobu ozdobných predmetov. Na lokalite sa nachádza veľa úlomkov limnokvarcitu avšak za kvalitnejšími kúskami je potrebné pustiť sa do väčšej hĺbky. Uvedené žily nadväzujú na Dubnické opálové bane. Opálové bane sú svetovým unikátom. Sú to najstaršie známe bane na drahý opál na svete a nachádzajú sa v srdci Slanských hôr. V Európe sa nenachádza žiadna ďalšia lokalita s výskytom tohto drahokamu, i keď rozsiahle náleziská objavené v novoveku sú najmä v Austrálii a v Mexiku. Okrem ťažby drahých kameňov a zlatonosných rúd sa tu nachádzajú aj železnaté minerálne pramene, ktoré boli v minulosti využívané na rozvoj kúpeľníctva.

Obrázok 2 – opál voskový

Obrázok 3 – obecný opál

Obrázok 4 - Limnokvarcit

Obrázok 5 – Opálová poloha, Vyšná Kamenica

Pozitívnym faktorom je civilizačná nedotknutosť rozsiahlych lesných komplexov Slanského pohoria. Flóra a fauna Slanských vrchov patrí do predkarpatskej zóny a je bohatá na bežné, ale i vzácne druhy rastlín a živočíchov. Početná vysoká, diviačia a drobná zver poskytuje

vynikajúce možnosti poľovačiek v poľovnom revíri i širšom komplexe Slanských vrchov. Lesy sú listnaté, väčšinu porastov tvoria hlavne bukové, hrabové, dubové lesy a v menšej miere brezové porasty. Hrebeňom Slanských vrchov prechádza medzinárodná turistická trasa, na ktorú smerujú projekty cyklotrás a náučných chodníkov.

V katastri obce Vyšná Kamenica sa nachádza vodná nádrž s rozlohou 2 hektáre, ktorá zároveň slúži ako rybný revír. Lov kapra, ktorý sa v tejto vodnej nádrži vyskytuje najčastejšie, ale aj iných druhov rýb (zubáč veľkoústy, šťuka, amur, sumec) je povolený bez stanoveného času individuálnej ochrany od 15. mája. Cez túto vodnú nádrž preteká Kamenický potok, ktorý túto vodnú nádrž zásobuje vodou. Potok je súčasťou pstruhového revíru. Pozitívnym zistením je výskyt čereble a výskyt značného množstva dvoj až štvorročného pstruha potočného.

Prírodné a kultúrne hodnoty v blízkom okolí obce

V blízkom okolí obce Vyšná Kamenica sa nachádza niekoľko známych prírodných a kultúrnych zaujímavostí:

- ojedinelá prírodná atrakcia Herliansky gejzír – vzdialený cca 3 km od obce. Herliansky gejzír sa od klasických gejzírov odlišuje situovaním vo vulkanických vrchoch so skončenou sopečnou činnosťou a zásadne tým, že sa umelo aktivizoval vrtom hlbokým 404,5 m, ako aj nízko termálnou vodou,
- prírodný výtvor Rankovské skaly,
- jazero Izra a trstinové jazero Slanec,
- Dubnické opálové bane,
- geotermálne pramene,
- slanský hradný vrch,
- chránené prírodné rezervácie – Malé Brdo, Veľký Milič, Malý Milič,
- historické parky v obciach – Herľany, Nižná Kamenica, Ďurkov a Slanec.

Klimatické podmienky

Región, v ktorom sa obec Vyšná Kamenica nachádza je pomerne teplý, suchý a zároveň kotlinový, kontinentálny – kód klimatického regiónu 5. Katastrálne územie obce – kód klimatického regiónu 7 – mierne teplý a mierne suchý. Počet dní s výskytom teploty nad 5 ^{0}C v obci je 215. Priemerná ročná teplota vo vegetačnom období (mesiace apríl - september) sa pohybuje v rozmedzí 14 ^{0}C – 15 ^{0}C.

- najteplejším mesiacom v roku je mesiac júl, s priemernou dennou teplotou 18,5 ^{0}C,
- najchladnejším mesiacom v roku je mesiac január, s priemernou teplotou -4 ^{0}C,
- priemerné trvanie obdobia s priemernými dennými teplotami nad 5 ^{0}C v širšom vegetačnom období je približne 215 dní,
- priemerné trvanie obdobia s priemernými dennými teplotami nad 10 ^{0}C v užšom vegetačnom období je približne 150 dní,
- priemerné trvanie obdobia s priemernými dennými teplotami nad 15 ^{0}C v letnom období je približne 50 – 70 dní.

Zrážky sú ovplyvňované nadmorskou výškou, v ktorej sa obec Vyšná Kamenica nachádza. Priemerný ročný úhrn zrážok predstavuje približne 600 – 650 mm, ale každoročne v posledných rokoch toto číslo klesá. Výskyt zrážok v jednotlivých etapách roka je nasledovný:

- v jarnom období (mesiace marec až máj) je priemerný úhrn zrážok 125 – 150 mm,
- v zimnom období (mesiace december až február) je priemerný úhrn zrážok 100 – 125 mm,
- v jesennom období (mesiace september až november) je priemerný úhrn zrážok 200 - 300 mm
- v letnom období (mesiace jún až august) je priemerný úhrn zrážok 200 – 250 mm
- za celkové ročné obdobie tvorí tento priemerný úhrn zrážok v priemere 300 – 425 mm.

Najbohatším mesiacom na výskyt zrážok na úrovni 91 mm je mesiac júl a naopak najchudobnejším mesiacom je marec, s výskytom na úrovni 27 mm zrážok. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je cca 80 dní.

Ochrana prírody

V katastri obce Vyšná Kamenica sa nachádza chránené vtáčie územie európskeho významu, ktoré patrí do programu NATURA 2000, a ktoré bolo vytvorené za účelom zabezpečenia priaznivého stavu biotopov jednotlivých druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov. Žije tu vzácny bocian čierny, ale i dravé vtáky ako orol krikľavý, orol skalný, jastrab krahulec, haja čierna, výr skalný, sokol lastovičiar, sova dlhochvostá. Biotopy skalných stien – andezitových brál sú typické stanovištia pre jaštericu múrovú a vretenicu obyčajnú. V podhorskom stupni na odlesnených lúkach a pasienkoch možno počuť viacerých spevavcov, medzi nimi i chráneného cíbika chocholatého. Nad rozsiahlymi lúkami plných kvetov možno vidieť vzácne druhy motýľov. Medzi najznámejšie patria vidlochvost feniklový a dúhovec väčší. Staré štôlne a opustené opálové bane sú sídlom 47 druhov netopierov, ktoré si v nich urobili svoje zimoviská a podliehajú prísnej ochrane prírody. Vzhľadom na to, že celé územie Slanských vrchov spadá od roku 2006 do siete NATURA 2000, je nutné pri navrhovaní všetkých opatrení rešpektovať zásady, ktoré sú doporučené týmto nadnárodným schématom.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Účelom odpadového hospodárstva v zmysle zákona o odpadoch je predchádzať vzniku odpadov, obmedzovať ich tvorbu, znižovať nebezpečné vlastnosti odpadov a prednostne zabezpečiť zhodnocovanie odpadov pred ich zneškodňovaním. Infraštruktúru odpadového hospodárstva predstavujú zariadenia a objekty na nakladanie s odpadmi. Riešenie problematiky komunálneho odpadu a nový prístup k odpadom má vplyv na zlepšenie stavu životného prostredia a rast životnej úrovne obyvateľstva. Základným spôsobom zneškodňovania komunálneho odpadu je skládkovanie.

V obci Vyšná Kamenica sú zabezpečené komplexné profesionálne služby v odpadovom hospodárstve. V obci je zavedený komplexný separovaný zber odpadu - plasty, papier, kovy, sklo, tetra-packy. Na spoločnom mieste v obci sú rozmiestnené nádoby na sklo a plasty, nádoba na tetra-packy, ako aj zberné miesto na kovy a papier sú umiestnené v blízkosti obecného úradu vo Vyšnej Kamenici. Elektroodpady a pneumatiky niekoľkokrát ročne zváža firma zaoberajúca sa zvozom týchto odpadov, s ktorou má obec podpísanú zmluvu o vývoze

týchto odpadov. Každá domácnosť má zároveň vrecia na tento separovaný odpad, ktorý je na pravidelnej báze vyvážaný zberovou spoločnosťou priamo spred rodinných domov.

Vzhľadom na prevažne poľnohospodársky ráz územia významný podiel na celkovej skladbe odpadu má odpad organického pôvodu popri samotnom komunálnom odpade.
V budúcnosti by bolo vhodné zaviesť intenzívnejší separovaný zber biologicky rozložiteľných odpadov v obci. V nasledujúcich rokoch bude potrebné zvýšiť informovanosť občanov o separovanom zbere komunálnych, ale aj iných odpadov.

Životné prostredie

Súčasný stav kvality životného prostredia záujmového územia je výsledkom vzájomného priestorového a časového pôsobenia stresových faktorov rôznej intenzity.
V záujmovom území najväčším problémom pre kvalitu životného prostredia je doprava, ktorá hlukom a vibráciou veľmi zaťažuje intravilán obce.
V strednodobom horizonte je potrebné realizovať aktivity v oblasti životného prostredia, cieľom zvýšiť jej kvalitu výstavbou verejnej kanalizácie, revitalizáciou verejnej zelene a dobudovaním, resp. udržiavaním oddychovej zóny (parku) pri kultúrnom dome.

Uvedené danosti, podmienky, aktivity, prírodné prostredie vytvárajú optimálny komplex činiteľov rozhodujúcich pre rozvoj ekoturistiky, vidieckej turistiky a v nadväznosti na projekt geotermálneho centra aj kultúrnej turistiky. Obec má vďaka týmto danostiam značný rozvojový potenciál najmä na rozvoj bývania, podnikania, turizmu a ekovýroby. Predpokladá sa tendencia rastového demografického trendu.

2.3 Analýza vnútorného prostredia

Ľudské zdroje

Obyvateľstvo nemožno považovať za statický element, ale naopak vyznačuje sa silnou dynamikou jeho počtu, štruktúry, priestorového rozloženia a ďalších znakov. Logickým a nevyhnutným dôsledkom transformačných pohybov v politickej a ekonomickej sfére slovenskej spoločnosti po revolúcii v roku 1989 sú aj posuny v demografickom vývoji.

Vývoj počtu obyvateľov obce v posledných 10 rokoch charakterizoval výrazný rast s miernymi odchýlkami v jednotlivých rokoch. V roku 2023 obec mala 353 trvale bývajúcich obyvateľov + prechodné pobyty, v roku 2024 to bolo 378 obyvateľov a v roku 2025 405 obyvateľov. V roku 2026 sa očakáva opäť výrazný nárast na úrovni 10%.

V strednodobom horizonte sa očakáva opäť ďalší nárast počtu obyvateľstva obce k hranici 500 obyvateľov (k tomu by mala prispieť aj výstavba nových domov v obci). Predpoklad vývoja obyvateľov obce pre výhľadové obdobie vychádza z nasledujúcich cieľov:

- vytvárať podmienky pre ďalší rast počtu obyvateľov obce,
- vytvárať podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v obci.

Tabuľka 3: Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2023 - 2023

Rok	Počet obyvateľov
2023	353
2024	378
2025	405

Zdroj: Štatistický úrad SR, Obecný úrad Vyšná Kamenica

Obyvateľstvo podľa národnosti

Národnostná štruktúra obce je rozdelená do 5 menších národnostných skupín. Dominantné postavenie v obci má obyvateľstvo slovenskej národnosti, čo z celkového počtu obyvateľov tvorí 93,98 %. Ďalšie národnosti, ktoré tvoria národnostnú štruktúru obce sú tvorí národnosť maďarská, česká, rómska a nezistená národnosť.

Obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Podľa dostupných zdrojov v náboženskej štruktúre obyvateľstva obce Vyšná Kamenica dominujú obyvatelia, ktorí sa prihlasujú k Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Celkové percento z celkového počtu obyvateľov činí 60,15 %. Ostatní obyvatelia sa hlásia k Rímskokatolíckej cirkvi (29,70 %), Gréckokatolíckej cirkvi (3,01 %) a k Reformovanej kresťanskej cirkvi (1,50 %).

Ekonomická a sociálna situácia obyvateľov obce sa nevyhnutne odráža na spoločenskom vedomí i správaní. Zmenená životná situácia má vplyv na hodnotenie prebiehajúcich zmien a utvára novú spoločenskú klímu vrátane populačnej.
Veľké množstvo rozličných foriem demografickej dynamiky možno rozdeliť do troch kategórií pohybu: prirodzený pohyb obyvateľstva, mechanický pohyb obyvateľstva a sociálno-ekonomický pohyb obyvateľstva.

Prirodzený pohyb obyvateľstva

Populácia obce Vyšná Kamenica má priemernú úroveň pôrodnosti, kým miera úmrtnosti v obci je tiež oko celoštátneho priemeru. Obec vykazuje relatívne pozitívne trendy vývinu ako prirodzeného pohybu obyvateľstva.

Tabuľka 4: Vývoj počtu narodených, zomretých a prirodzený prírastok obyvateľstva v rokoch 2024 - 2025

Rok	Narodení	Zomretí	Prirodzený prírastok obyvateľstva
2024	5	0	5
2025	7	1	6
Spolu	12	1	11

Zdroj: Štatistický úrad SR, Obec Vyšná Kamenica

Vývoj počtu prisťahovaných, odsťahovaných a celkový prírastok v období 2024 - 2025

Pozitívny trend rastu obyvateľstva obce Vyšná Kamenica je odzrkadlený v počte prisťahovaných do obce, kde značne počet prisťahovaných prevyšuje počet vysťahovaných z obce. Celkový prírastok obyvateľstva za obdobie rokov 2024 – 2015 je 7.

Domový a bytový fond

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.
V roku 2025 bolo v obci 150 bytov. Na domovom fonde obce 100 %-ný podiel mali rodinné domy. Veľká časť neobývaných bytov/domov je určitou rezervou pre skvalitňovanie domového fondu, nakoľko po ich rekonštrukcii sa spravidla zvýši ich vybavenosť. Počet trvale obývaných bytov v obci výrazne vzrástol od roku 2020 po súčasnosť.

Dopravná infraštruktúra

Kvalitná dopravná infraštruktúra a dobrá dopravná dostupnosť sú základné predpoklady rozvoja obce, ktoré významne ovplyvňujú jej hospodársky potenciál, spôsob života i životnú úroveň jej obyvateľov. Veľký význam dopravy je daný jej podstatným vplyvom na efektivitu dovozu vstupov do územia a vývozu výstupov výroby z daného územia.
Záujmové územie sa nachádza v blízkosti križovatky cesty európskeho významu (cesta I. triedy Košice – Ukrajina s potenciálom vybudovania diaľnice), čo v budúcnosti môže znamenať silný rozvojový impulz pre daný región.

Cestná doprava

Obec má relatívne dobrú dopravnú polohu aj vo vzťahu k diaľničnému systému, resp. k cestám I. triedy - 6 km južne od obce prechádza cesta I. triedy na Ukrajinu s potenciálom

vybudovania diaľnice v najbližších rokoch. Diaľnica D1, ktorou sa zabezpečí diaľničné prepojenie medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou.

Obec leží v blízkosti cesty II. triedy v smere z obce Bidovce na obec Herľany, ktorá je známa svojím unikátnym gejzírom. Miestne komunikácie majú bezprašnú povrchovú úpravu (všetky miestne komunikácie majú spevnený povrch) a rôzne šírkové a smerové usporiadanie. V posledných rokoch sa podarilo upraviť povrch miestnych komunikácií, ale aj povrch hlavnej cesty v správe VÚC Košice novým asfaltovým povrchom.

Hromadná doprava

Hromadná doprava je zabezpečovaná spoločnosťou Eurobus a.s. Košice prostredníctvom prímestskej linky:

- cesta do krajského centra Košice (25 km)

Železničná doprava a napojenie na letisko

Obec Vyšná Kamenica nemá vybudovanú železničnú trať, najbližšie medzinárodné letisko sa nachádza v krajskom meste Košice

Zásobovanie pitnou a úžitkovou vodou

Obec Vyšná Kamenica má vybudovaný verejný vodovod, obec je napojená na vodné zdroje vo svojom vlastnom katastrálnom území a celá vodovodná sieť je v správe obce vyšná Kamenica. Stav vodovodnej siete umožňuje väčšine obyvateľov obce, ako aj organizáciám a podnikateľom napojiť sa na kvalitnú pitnú vodu z verejného vodovodu.

Zásobovanie elektrickou energiou, verejné osvetlenie

Obec je zásobovaná elektrickou energiou na požadovanej úrovni, výkon transformátorov vyhovuje súčasným požiadavkám obce.
Verejné osvetlenie je riešené inštalovaním svietidiel na jestvujúcich elektrických betónových stĺpoch. Verejné osvetlenie obce je v dobrom technikom stave, svietidlá sú úsporného typu.

Zásobovanie plynom

Obec nie je splynofikovaná a v blízkej dobe sa ani neplánuje zavedenie plynu do riešeného katastrálneho územia.

Telekomunikácie

Obec má dobré GSM pokrytie od najväčších mobilných operátorov: Orange a.s., Telekom a.s. a O2 Slovakia s.r.o. Zároveň obec ma dostupný aj širokopásmový internet a zároveň disponuje aj optickou sieťou.

Hospodárstvo a ekonomika obce

Ekonomika obce je oveľa nižšia ako priemer Slovenska. Širší priestor obce – okres Košice-okolie – patrí do kategórie priemyselno-poľnohospodárskych regiónov SR. Z pohľadu makroekonomickej štruktúry rozhodujúce postavenie majú služby a priemysel.

Priemysel, služby a maloobchod

V dôsledku svojej polohy obec má veľmi slabú výrobnú funkciu, obec slúži predovšetkým na bývanie. Medzi základné ciele v obci z hľadiska riešenia rozvoja priemyselnej výroby patrí vytvorenie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít obce, pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území obce.

Z hľadiska služieb sa v obci nachádza predajňa potravín a pohostinstvo.

Občianska a technická infraštruktúra infraštruktúra
Inštitúcie štátnej správy a samosprávy – Obecný úrad Vyšná Kamenica

Cirkevné inštitúcie – Evanjelický zbor augsburského vierovyznania

Iné záujmové združenia – Mikroregión pod Mošníkom, Poľovnícke združenie, Futbalový klub Pokrok vo Vyšnej Kamenici, Dobrovoľný hasičský zbor

Kultúrne zariadenia – Kultúrny dom - v ňom sa nachádza viacúčelová kultúrna sála s kapacitou cca 200 miest), v ktorom sa nachádza aj miestna knižnica.
V strednodobom horizonte je potrebné realizovať rekonštrukciu budovy kultúrneho domu (oprava strechy, tepelná izolácia budovy, výmena okien, vytvoriť nový vykurovací systém, iné).

Technická infraštruktúra – Verejný vodovod, Miestne komunikácie, Cintorín, Obecný rozhlas

Kultúrne podujatia v obci

Marec – posedenie pri občerstvení a kultúrne vystúpenia k dňu žien,

Jún – deň detí sa v obci koná pod názvom Hurá prázdniny, zvyčajne je táto akcia posunutá na mesiac júl,

August – deň obce sa v obci tradične koná posledný augustový víkend a tento deň je spojený s tradičnou zábavou, vystúpením kultúrnych súborov a s posedením pri občerstvení,

November – november je mesiacom dňa úcty k starším a pri tejto príležitosti obec organizuje posedenie spojené s kultúrnym vyžitím pre starších občanov obce

2.4 Analýza vonkajšieho prostredia

Okres Košice okolie sa radí počtom obcí 114 k veľkým okresom na území Slovenskej republiky. Okresné mesto Košice leží mimo územia okresu samotného a predstavuje samostatný okres, čo je rarita minimálne v stredoeurópskom meradle. Okres Košice-okolie vytvára okolo mesta súvislý prstenec. Na území okresu dnes žijú tri výrazné národnosti: slovenská, maďarská a rómska a dve menšie – nemecká a rusínska. Každá z týchto národností je nositeľom svojej špecifickej kultúry, pričom sa kultúry neasimilovali, ale si zachovali svoje črty. V regióne sa prejavujú v závislosti od národnostného zloženia obyvateľstva konkrétnych obcí. Územie okresu je charakteristické nielen kultúrnou pestrosťou, ale aj geomorfologickou, environmentálnou a sídelnou.

Na území okresu sa nachádzajú rôzne formy reliéfu. Južná a centrálna časť okresu je nížinatá s pahorkatinovým povrchom s nadmorskou výškou od 200 do 300 m. n. m.

Severozápadná časť je tvorená krasovými planinami s 300 m zrázmi, s dvoma tiesňavami a ďalšími typickými krasovými formami ako sú závrty, škrapy, jaskyne. Táto oblasť dosahuje nadmorské výšky od 700 do 1000 m. n. m. a vytvára neopakovateľné scenérie. Severnú časť okresu tvoria horské masívy spišsko-gemerského rudohoria s nadmorskými výškami cez 1000 m. n. m. Východnú časť okresu tvoria vulkanické Slanské vrchy tiahnuce sa severno - južným smerom.

Do severozápadnej časti územia zasahuje Národný park Slovenský Kras, ktorý je zároveň biosférickou rezerváciou svetového významu. Táto časť sa vyznačuje kvalitným, relatívne čistým životným prostredím, s vysokou ekologickou stabilitou. Časti okresu, ktoré sa bezprostredne dotýkajú predovšetkým južnej časti okresu Košice patria do jednej z 8 environmentálne najzaťaženejších území Slovenska. V západnej časti okresu sú jedny z najvýznamnejších prameňov pitnej vody, ale celé územie trpí výrazným deficitom povrchových vôd.

Najmenšia zo 114 obcí územia nemá ani 100 obyvateľov (Mudrovce), najväčšia má cez 10 000 (Moldava nad Bodvou – štatút mesta). Obce blízko hlavných dopravných ťahov a bližšie k hranici okresu s mestom Košice majú prímestský charakter, vzdialenejšie majú viac skôr vidiecky charakter.

Tabuľka 5: Vybrané informácie o okrese Košice - okolie

Ukazovateľ	Hodnota
Počet obcí	114
Obce so štatútom mesta	2 (Moldava nad Bodvou, Medzev)
Počet obyvateľov	134 540 (stav k 31.12.2025)
Hustota obyvateľstva	88 obyvateľ na km^2
Cestná sieť 1 – 3. trieda	571 586
Výmera územia v ha	153 364 ha

Zdroj: Štatistický úrad SR, iné zdroje

Pôdny fond

Tabuľka 6: Rozloženie katastrálneho územia okresu Košice - okolie na jednotlivé druhy pôd

Druh pôdy	Rozloha v ha	% zastúpenie z celkového územia
Orná pôda	55 446,50	36,20
Vinice	145,30	0,1
Záhrady	2 743,90	1,8
Ovocné sady	524,70	0,3
Trvalé trávne porasty	17 989,70	11,7
Lesné pozemky	64 726,20	42,2
Vodné plochy	2 445,80	1,6
Zastavané plochy a nádvoria	6 644,80	4,3
Ostatné územie	2 681,70	1,7

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ako je možné vidieť z tabuľky č. 10, najväčšie zastúpenie v rámci pôdneho bohatstva majú lesné pozemky (42,2 %), na druhom mieste je zastúpená orná pôda (36,2 %), nasledujú trvalé trávnaté porasty (11,7 %) a následne už v menšom rozsahu zastavané plochy a nádvoria.

Vodstvo

Vo východnej časti okresu tečie rieka Hornád, do ktorej sa vlieva Torysa a Olšava. Západnú časť okresu odvodňujú rieky Bodva s Idou a Turňou. Malá časť okresu v okolí Slanca patrí do povodia Bodrogu.

Prírodné jazerá

V povodí Bodvy je jediným prírodným jazerom Sivé jazero v katastri obce Paňovce. Z geologického hľadiska jazero vniklo po zosuve pôdy z východnej strany doliny, ktorý vytvoril prírodnú hrádzu. Ešte začiatkom minulého storočia bolo jazero hlboké až 4 metre, momentálne je hlboké maximálne 50 cm a postupne sa zanáša a mizne. Lokalita Slanských vrchov vzhľadom na svoj reliéf je vhodná na vznik prírodných jazier. Atraktívne sú hlavne jazerá Izra a Malá Izra. Prevažne Izra je z hľadiska turistiky nádherným miestom, ktoré má šance v budúcnosti prilákať milovníkov horskej turistiky i rekreantov vyhľadávajúcich oddych pri vode.

Umelé vodné nádrže

Umelé vodné nádrže sú postavené na rieke Ida a Hornád. Na Ide sú vodné nádrže Bukovec a Hýľov. Na Hornáde je najvýznamnejšou vodná nádrž Ružín, ktorá je významnou zásobárňou vody pre krajské mesto Košice. Využíva sa na rekreačné účely a je na nej postavená prvá prečerpávacia hydroelektráreň s reverznými turbínami. V južnej časti okresu v okolí Čane, kde sa ťaží štrk vznikli bagroviská, z ktorých sa niektoré využívajú aj na rekreačné účely.

Nerastné suroviny

Z nerastných surovín majú hospodársky význam ložiská vápencov v západnej časti oblasti, ktoré sa ťažia v lome Včeláre a Drienovec a využívajú sa v stavebníctve a ako surovina pre cementáreň v Turni nad Bodvou. V blízkosti týchto spomínaných lomov sa nachádza aj prevádzka lomu Hosťovce, ktorý produkuje drvený kameň pre stavebné účely. Významným je ložisko kaolínu v katastri obce Rudník. Iné nerastné suroviny sa v oblasti hospodársky nevyužívajú a aj rozširovanie ťažby vápenca vzhľadom na umiestnenie lomov na hranici národného parku Slovenský kras je problematické. Prevádzka kameňolomov vzhľadom na vysokú prímes ílov v ústí doliny Miglinc pri Drienovci a východne od Moldavy nad Bodvou bola zastavená. V minulosti sa na území ťažila železná ruda, zlato a striebro (v severnej časti územia), antimon (Poproč), tmavý mramor (Žarnov) a tiež hrnčiarska hlina v rôznych lokalitách (Moldava nad Bodvou, Janík, Čečejovce). Z mineralogického hľadiska sú zaujímavé výskyty lignitu pri Drienovci a Paňovciach, ktoré však nevystupujú na povrch a kryštalické formy sadrovca v Moldave nad Bodvou, mliečneho opálu a serpentinitu v katastri obce Paňovce , hematitu a hlbinných metamorfovaných hornín z oblasti Hačavy. V južnej časti v okolí Čane v sedimentoch rieky Hornád sa nachádzajú významné ložiská štrkov, ktoré majú hospodársky význam a aktívne sa využívajú. Ťažbu tu realizuje niekoľko firiem. V južnej časti katastra obce Kysak sa ťaží andezit ako stavebný kameň. Ložiská stavebného kameňa, štrkov a vápencov tvoria základnú surovinovú bázu stavebného priemyslu v Košiciach a jeho okolí. Slanské vrchy svojou geologickou stavbou sú veľmi zaujímavou lokalitou z mineralogického hľadiska. V sopečných horninách a usadeninách sa nachádzajú aj polodrahokamy achát a opál. Významné ložiská opálu sú pri obci Dubník v Prešovskom okrese.

Geomorfológia

Centrálnu časť okresu Košice – okolie vypĺňa Košická kotlina, ktorú na východnej časti ohraničujú Slanské vrchy, na severozápade Volovské vrchy reperezentované medzevskou a bodvianskou pahorkatinou. Najvýchodnejší výbežok Volovských vrchov -Čierna Hora zasahuje až na územie Košíc. Zo západnej časti je Košická kotlina ohraničená planinami Slovenského Krasu. V kotline a v bodvianskej pahorkatine prevažuje pahorkatinový a planinový reliéf s náplavovými kužeľmi a úvalinovitými dolinami v podhoriach. Vrchovinový a hornatý reliéf Čiernej hory, Volovských a Slanských vrchov kontrastuje s planinovým reliéfom Slovenského krasu. Charakteristickým rysom Slanských vrchov je rozmanitosť, ktorá je daná zložitým geologickým vývojom. Masív vznikal postupne rozloženou sopečnou činnosťou. Z tohto dôvodu sa tu nachádzajú početné doliny, členitý horský reliéf so skalnými bralami.

Geologická stavba územia

Košickú kotlinu vypĺňajú neogénne íly, sliene, piesky a štrky, ktoré na niektorých miestach vyčnievajú na povrch. Inde sú pokryté štvrtohornými riečnymi usadeninami a sprašami. Vo Volovských vrchoch sa vyskytujú prvohorné i staršie usadené a premenené horniny s ostrovmi starých magmatických hornín. V strede Čiernej Hory sa nachádzajú žulové horniny, okolo nich a v Slovenskom krase sú najmä druhohorné vápence a dolomity. Sopečné pohorie Slanské vrchy sa nachádza v matransko-slanskej oblasti. Ich severná strana susedí s Beskydským predhorím, východná s Východoslovenskou nížinou, západná s Košickou kotlinou a južná s hranicami Maďarska. V tejto lokalite prevládajú najmä andezity a ich pyroklastiká.

Podnebie

Košická kotlina a nižšie polohy pohorí patria do teplej klimatickej oblasti. Pohoria ležia v mierne teplej a ich najvyššie časti v chladnej klimatickej oblasti. Z pohľadu zrážok celá oblasť patrí do mierne vlhkej oblasti. Z klimatického hľadiska je zaujímavá 4 km dlhá Zádielská tiesňava v severozápadnej časti oblasti, ktorá sa vyznačuje klimatickou inverziou, keď na dne tiesňavy je nižšia priemerná ročná teplota ako vo vyššie položených oblastiach. Tomu sa prispôsobila aj vegetácia, ktorá takisto vykazuje inverziu pásiem.

Chránené oblasti

Do západnej časti okresu zasahuje Národný park Slovenský Kras. V intraviláne mesta Moldava nad Bodvou sa nachádza Moldavská jaskyňa, ktorá sa svojou celkovou objavenou dĺžkou cez 4 km radí medzi prvú desiatku najdlhších jaskýň na Slovensku. Jaskyňa nie je sprístupnená a neuvažuje sa o jej sprístupnení ani v budúcnosti. Je však veľmi významná z mineralogického hľadiska (výskyt kryštalických foriem sadrovca) a je podobne ako mnohé ďalšie jaskyne v území (Jasovská, Drienovská, Erňa...) zimoviskom chránených druhov netopierov. Okrem Národného paktu Slovenský Kras sa v okrese nachádzajú ďalšie chránené oblasti vo východnej časti okresu na území Slanských vrchov.

Združenia obcí

Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, obec má právo združovať sa s inými obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu. V praxi najčastejším predmetom činnosti združenia obcí sú oblasti: sociálne veci, starostlivosť o životné

prostredie, miestna doprava, školstvo, kultúra a miestny cestovný ruch. Svojou činnosťou združenie obcí napomáha využiť svoj prirodzený potenciál na dosiahnutie hospodárskeho, kultúrneho a sociálneho rozvoja územia, spoločne vytvárať podmienky na plnenie úloh obcí.

Obec Vyšná Kamenica aktívne spolupracuje aj s okolitými obcami z okresu Košice – okolie, zároveň obec je členom Mikroregiónu pod Mošníkom a zároveň aj členom Združenia miest a obcí Slovenska.

STEEP analýza (analýza externého prostredia)

STEEP analýza pomôže získať obraz o sociálnom, technologickom, ekonomickom, ekologickom, politickom a hodnotovom prostredí, ktoré vplývajú na rozvoj obce.

Tabuľka 7: STEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Rast počtu obyvateľstva, starnutie, rastúci záujem o sociálne služby	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti v oblasti priemyslu a služieb (napr. cestovný ruch)	Relatívne dobrý stav životného prostredia	Politika Vlády SR v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	-	Možnosti obnovy a tvorby životného prostredia	Štandardy na politickej scéne	Organizačná kultúra
Zmeny správania klientov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Možné finančné zdroje	Politika ŽP	Legislatíva	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Vplyv daňovej politiky	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Operačné programy európskych a štrukturálnych fondov v rokoch 2026- 2032

Slovensko bude čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy (ďalej len „EŠIF“) prostredníctvom operačného programu Slovensko, ktoré bude končiť v roku 2027 a zároveň nabehne nové programové obdobie na roky 2028 - 2034:

Operačný program Slovensko:

Eurofondy na roky 2021 - 2027 sú spravované najmä cez nový Program Slovensko. Prostredníctvom neho sa efektívne a spravodlivo investujú vyčlenené prostriedky z rozpočtu EÚ a zo štátneho rozpočtu SR.

Vďaka členstvu v Európskej únii máme možnosť čerpať finančnú podporu na vyrovnávanie regionálnych rozdielov – cez eurofondy. Eurofondy menia Slovensko k lepšiemu a pomáhajú našej krajine stať sa modernejšou. Doteraz sa európske peniaze investovali cez šesť operačných programov, ktoré riadilo šesť rôznych ministerstiev. Program Slovensko prináša zjednodušenie a zefektívnenie celého eurofondového procesu. Keďže bude iba jeden program, budú sa ľahšie presúvať peniaze medzi jednotlivými investičnými prioritami – bez potreby súhlasu Európskej komisie. To pre občanov znamená rýchlejšiu a efektívnejšiu pomoc vo viacerých oblastiach života.

Rozdelenie finančných prostriedkov v programe Slovensko podľa oblastí:

1. Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko

1,9 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 1: Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa

Investície sú zamerané na podporu vedy, výskumu a inovácií, digitalizáciu, posilnenie malých a stredných podnikov, rozvoj zručností a digitálnu pripojiteľnosť.

Je pred nami obrovská šanca posunúť sa vpred. investície do vedy, výskumu a inovácií prinesú lepšie a kvalitnejšie pracovné miesta a tým aj dôstojnejší život ľudí v regiónoch.

2. Zelenšie Slovensko

4,2 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 2: Zelenšia, nízkouhlíková Európa

Investície podporia energetickú efektívnosť, znižovanie emisií skleníkových plynov, energiu z obnoviteľných zdrojov a uskladňovanie energie reflektujúc aj globálnu situáciu a potrebu znižovania závislosti slovenskej ekonomiky na energetických zdrojoch z Ruska. Taktiež sa podporia investície na adaptáciu na zmenu klímy, prístupu k vode, na posilnenie ochrany prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, ako aj udržateľnú mestskú mobilitu.

Podstatná časť zdrojov z nových eurofondov pôjde na ochranu prírody a životného prostredia. Na ochranu prírody a biodiverzity je vyčlenených 721 miliónov eur, najmä na podporu chránených častí prírody a krajiny (248 mil. eur) a prieskum, sanáciu a monitorovanie environmentálnych záťaží (239 mil. eur). Pre zdravší život v mestách a obciach budú dôležité investície do udržateľnej mestskej mobility (891 mil. eur), medzi nimi aj investície do ekologickej verejnej dopravy (491 mil. eur) a cyklodopravy (100 mil. eur).

3. Prepojenejšie Slovensko

2 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 3: Prepojenejšia Európa

Podporíme rozvoj inteligentnej, bezpečnej, udržateľnej transeurópskej dopravnej siete, ako aj vnútroštátnu, regionálnu a miestnu mobilitu.

Významná časť nových eurofondov je určená na riešenie problémov, ktoré boli v minulosti zanedbávané – budovanie a opravy ciest I. triedy (241 mil. eur), ciest II. a III. triedy (169 mil. eur) a rekonštrukcie miestnych komunikácií (62 mil. eur).

4. Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko

3,3 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 4: Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa (3,3 mld. EUR)

Investíciami podporíme prístupný trh práce, kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, získanie zručností pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu na základe potrieb trhu práce, aktívne začlenenie a podporu dostupných sociálnych služieb pre znevýhodnené a najodkázanejšie skupiny obyvateľstva, vrátane marginalizovaných rómskych komunít, rodinné poradne, ako aj podporu sociálnych inovácií a potravinovú a materiálnu pomoc pre najodkázanejšie osoby.

5. Európa bližšie k občanom

400 miliónov eur

Ide o európskycieľ politiky 5: Európa bližšie k občanom

Investíciami podporíme hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj na regionálnej a miestnej úrovni integrovaným prístupom, a to aj prostredníctvom podpory kultúry a prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu, verejných športovísk a bezpečnosti v regiónoch Slovenska.

6. Fond na spravodlivú transformáciu

Špecifickým cieľom v novom programovom období je Fond spravodlivej transformácie, ktorý pomôže riešiť sociálne, hospodárske a environmentálne dôsledky regiónom, ktorých sa týka prechod na uhlíkovú neutralitu. Z balíka 441 mil. eur môžu čerpať región horná Nitra, Košický a Banskobystrický kraj.

Zvyšné zdroje vo výške 410 miliónov eur sú určené na technickú pomoc.

Celková výška zdrojov z fondov EÚ pre Program Slovensko je 12,594 mld.

Pre Program Slovensko bolo určených 10 sprostredkovateľských orgánov

Zdroj: https://eurofondy.gov.sk/program-slovensko/

Nové programové obdobie na roky 2028 - 2034

Európska komisia predstavila svoje návrhy na nové programové obdobie 2028-2034, ktoré prinesie zásadné zmeny vo fungovaní európskych fondov. Pre všetkých potenciálnych žiadateľov – či už ide o podnikateľov, neziskové organizácie alebo samosprávy – je dôležité pochopiť, aké zmeny ich čakajú a ako sa na ne pripraviť.

Kľúčové zmeny v skratke

Nové programové obdobie prinesie rekordný objem peňazí – takmer 2 bilióny eur, jednoduchší prístup k financovaniu, menej byrokracie a rýchlejšie vyplácanie podpory. Namiesto súčasného labyrintu programov s rôznymi pravidlami vznikne ucelený systém s jasnými pravidlami. Konkrétne to znamená, že namiesto vykazovania každého účtu dostanete financovanie za splnené míľniky, a namiesto čakania na preplatenia 6-12 mesiacov budú peniaze vyplácané automaticky pri dosiahnutí výsledkov. Pre prijímateľov to bude znamenať viac času venovaného realizácii projektu, namiesto času stráveného byrokraciou.

Revolúcia v štruktúre fondov

Koniec fragmentácie programov
Aktuálne sa žiadatelia musia orientovať v desiatkach rôznych programov s odlišnými pravidlami, termínmi a požiadavkami. Po roku 2027 sa 14 existujúcich fondov zlúči do jednotných "Národných a regionálnych partnerských plánov".

Jeden súbor pravidiel namiesto rôznych požiadaviek pre každý fond
Spoločné termíny a postupy
Jednoduchšie kombinácie rôznych typov podpory v jednom projekte
Jednotný prístupový portál
Európska komisia sľubuje jeden portál pre všetky typy financovania. Namiesto hľadania informácií na rôznych webstránkach by malo byť všetko na jednom mieste.

2.5 Analýza stavu územia – situačná analýza činností a oblasti života obce

SWOT analýza rozvoja možností rozvoja obce

Analýza stavu územia formou SWOT analýzy je spracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce. Analýza sa dotýka 5 oblastí:

1. Poloha, čistá obec, poľnohospodárstvo, vodné a lesné hospodárstvo
2. Kultúra, šport a oddych
3. Vzdelanie a sociálna oblasť
4. Bývanie, technická infraštruktúra a doprava
5. Hospodárstvo, podnikateľské prostredie a ekonomický rozvoj

1. <u>Poloha, čistá obec, poľnohospodárstvo, vodné a lesné hospodárstvo</u>

Silné stránky	Slabé stránky
➢ dobrá geografická poloha v blízkosti krajského mesta Košice ➢ rozmanitosť prírodných krás ➢ existencia lesných hospodárskych plánov ➢ pravidelné upratovanie a čistenie obce ➢ neexistujúce veľké zdroje znečistenia ovzdušia ➢ obecný vodovod ➢ rybársky revír ➢ tvorba podmienok pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu v regióne ➢ zabezpečený odvoz komunálneho odpadu a existencia separovaného zberu	➢ nedostatočné využitie obnoviteľných zdrojov energie a geotermálnej energie v prospech rozvoja obce ➢ absencia čistiarne odpadových vôd a kanalizácie ➢ znečisťovanie vodných tokov ➢ vandalizmus ➢ nedostatok technických mechanizmov ➢ neexistujúca plynofikácia obce ➢ nedisciplinovanosť občanov vo vzťahu k čistote obce a pri ochrane prírodného bohatstva
Príležitosti	**Ohrozenia**
➢ zintenzívnenie spolupráce s okolitými obcami ➢ vybudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd ➢ motivovať občanov k dodržiavaniu čistoty a k ochrane prírodného bohatstva ➢ zaangažovať miestnych a regionálnych sponzorov pri realizácií akčných plánov ➢ základná výchova ➢ využitie geotermálnej energie pre rozvoj cestovného ruchu a na rekreačné účely	➢ nadmerné využívanie umelých hnojív spôsobujúce kontamináciu pôdy ➢ nedostatok finančných prostriedkov na udržiavanie čistoty a ochranu prírody ➢ neangažovanosť všetkých občanov obce pri spoločných obecných programoch ➢ neúčinnosť kontrolného systému pre zakladanie čiernych skládok ➢ nebudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd zo zdrojov EÚ

2. Kultúra, šport a oddych

Silné stránky	Slabé stránky
➢ existencia tradičných kultúrnych podujatí s dlhoročnou tradíciou: Dargovská ruža, rôzne príležitosti v roku – deň matiek, deň detí, deň úcty k starším, svadby, oslavy a jubileá ➢ existujúce športové plochy ➢ sila histórie ➢ mladí športovci ➢ miestna knižnica ➢ klubová miestnosť pre mladých	➢ deficit klubových činností detí a mládeže ➢ nezáujem žiakov, študentov a mládeže o organizovanie voľného času ➢ nedobudované športové plochy a zároveň ich malý počet ➢ málo finančných prostriedkov ➢ chýba kryté športovisko ➢ nedostatok trénerov ➢ nedostatočná údržba existujúcich športovísk
Príležitosti	**Ohrozenia**
➢ aktivovať domácich a regionálnych podnikateľov pri podpore domácich a regionálnych aktivít v oblasti kultúry – sponzoring ➢ spolupráca s cirkvou v obci pre využitie spevokolu na podporu kultúrneho a spoločenského života občanov obce, ale aj pre vzájomnú spolupatričnosť v rámci mikroregiónu ➢ využívanie štátnych fondov a fondov EÚ ➢ zrekonštruovať a dobudovať futbalové ihrisko ➢ podporiť aktívnu skupinu obce tým oduševniť ďalších obyvateľov obce s pomocou externých zdrojov ➢ na základe historických úspechov občanov motivovať aj ostatných k podobným úspechom	➢ vysoké prevádzkové náklady na realizáciu miestnych a regionálnych akcií iba z vlastných zdrojov ➢ vysoká nezamestnanosť a s tým spojený nezáujem o kultúrne podujatia ➢ nezapojenie sa občanov obce do prípravy spoločných podujatí, málo zanietených občanov pre veci verejné ➢ nezáujem ľudí o šport ako taký a aktívny oddych ➢ pri nedostatočnom využívaní neschopnosť financovať prevádzku športových plôch

3. Vzdelanie a sociálna oblasť

Silné stránky	Slabé stránky
➢ dostatočné dopravné spojenie s krajským mestom – sprístupnené vzdelávanie v krajskom meste ➢ dobrá dostupnosť všetkých typov škôl v krajskom meste Košice ➢ krajské mesto Košice – centrum vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií, univerzitné centrum ➢ nenáročný životný štýl ➢ fungujúce zdravotnícke a sociálne zariadenia v regióne ➢ existujúci potenciál vzdelaných zdravotníkov a sociálnych pracovníkov v regióne	➢ nedostatočné financovanie školstva a školských zamestnancov ➢ nedostatočné technické vybavenie škôl ➢ skupina detí ohrozovaná sociálno – patologickými javmi – prevažne marginalizovaná rómska komunita ➢ skladba učebných osnov ➢ nedostatok bytov – sociálnych, nájomných ➢ odkázanosť časti obyvateľstva na sociálne dávky ➢ nedostatok pracovných príležitostí
Príležitosti	**Ohrozenia**
➢ možnosť využitia vzdelávania v krajskom meste pre všetky vekové kategórie ➢ alternatívne formy vzdelávania ➢ rozvoj ľudských zdrojov, rast vzdelanosti, zvyšovanie kvality ľudského kapitálu ➢ využitie pracovného potenciálu na vidieku v spojitosti s významným prírodným a kultúrnym dedičstvom ➢ možnosť realizácie rôznych foriem sociálnych služieb ➢ maximálne využitie všetkých foriem podpory zo zdrojov EÚ z Operačného programu Ľudské zdroje, ale aj z iných OP	➢ nízky prirodzený prírastok populácie ➢ populačná explózia v rómskych komunitách ➢ drogy ➢ migrácia mladých vzdelaných ľudí do väčších miest a do zahraničia ➢ sociálna explózia občanov na nízkom sociálno-kultúrnom stupni ➢ chudoba a jej riziká u tejto skupiny obyvateľstva, z prevažne marginalizovaných rómskych komunít ➢ negatívne príklady v komunitách – alkoholizmus a drogy

4. Bývanie, technická infraštruktúra a doprava

Silné stránky	Slabé stránky
➢ zdravé ekologické prostredie ➢ lukratívne prírodné a prímestské prostredie na bývanie ➢ vyhovujúce dopravné prepojenie ➢ existencia verejného rozhlasu ➢ dobré pokrytie mobilným signálom a existencia širokopásmového pripojenia ➢ blízkosť hranice s Ukrajinou a Maďarskom ➢ dôležitý železničný uzol a medzinárodné letisko v krajskom meste Košice ➢ celková dobrá geografická poloha	➢ nevysporiadané pozemky ➢ nedostatok nových pracovných príležitostí ➢ nevybudovaná čistiareň odpadových vôd a kanalizácia ➢ nevyhovujúci stav miestnych komunikácií ➢ chýbajúce kvalitné dopravné značenie v obci ➢ vysoká energetická náročnosť verejných budov ➢ neexistencia cyklistických chodníkov
Príležitosti	**Ohrozenia**
➢ využitie štátneho fondu rozvoja bývania a jednotlivých fondov EÚ ➢ zvýšiť kultúru bývania dobudovaním inžinierskych sieti ➢ využiť hypotekárne úvery ➢ výstavba diaľnice D1 v smere na štátnu hranicu s Ukrajinou ➢ s pomocou dotácií a fondov EÚ zrekonštruovať miestne komunikácie, chodníky, verejnú zeleň a vybudovať cyklotrasy, náučné chodníky a dopravné značenie ➢ vybudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd	➢ vysoké vstupy pre výstavbu nových rodinných domov ➢ vysoký rast cien stavebných materiálov a stavebných prác ➢ nezaujímavé prostredie na bývanie pre mladých z dôvodu nepostačujúcej infraštruktúry ➢ prechod kompetencií na obce bez financií ➢ zvyšovanie intenzity dopravy ➢ omeškanie výstavby D1 na Ukrajinu

5. Hospodárstvo, podnikateľské prostredie a ekonomický rozvoj

Silné stránky	Slabé stránky
➢ priaznivé prírodné a spoločenské podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, cykloturistiky ➢ priaznivé podmienky pre multifunkčné poľnohospodárstvo ➢ časť zanietených poslancov pre verejné blaho ➢ čisté a tiché prostredie ➢ tradícia vidieckeho osídlenia a života ➢ zapojenosť obce v mikroregióne Mošník	➢ vysoká nezamestnanosť ➢ slabý marketing obce ➢ absencia tradície cestovného ruchu ➢ chýba vstupný kapitál ➢ malé spektrum obchodov ➢ nepriaznivá kvalifikačná štruktúra nezamestnaných ➢ nízka ekonomická sila podnikov
Príležitosti	**Ohrozenia**
➢ vytvárať nové pracovné príležitosti získavaním nových zručností a kvalifikácie ➢ rozvoj spolupráce subjektov hospodárskeho života ➢ vytvorenie efektívneho marketingu obce ➢ možnosť rozvinúť reštauračné, ubytovacie a stravovacie služby ➢ regionálne združenie obcí a podnikateľov ➢ rozvoj zábavy, kultúrneho vyžitia a športu ➢ pozitívny vplyv na regionálny rozvoj, platobnú bilanciu a rozvoj cestovného ruchu na Slovensku ➢ rozšíriť zdroje príjmov obyvateľov obce a následne aj obce a regiónu	➢ znehodnocovanie prírodného agropotenciálu územia ➢ neschopnosť subjektov písať kvalitné projekty a využívať podporné programy štátu a EU ➢ nerozvíjanie marketingu územia a úrovne poskytovaných služieb cestovného ruchu ➢ sociálna izolácia vidieka ➢ vysoká miera nezamestnanosti ➢ nízka produktivita práce ➢ málo živnostníkov ➢ nízka ekonomická konkurencieschopnosť vidieka

Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Kľúčové disparity

- Málo pracovných príležitostí a nízke príjmy obyvateľov
- Nevyhovujúci technický stav budovy obecného úradu, čiže aj celej budovy kultúrneho domu
- Absencia väčšieho verejného parku v obci
- Absencia kvalitného športoviska v obci
- Nevyužívanie kultúrneho a prírodného potenciálu obce v oblasti cestovného ruchu pre vytváranie turistických produktov a služieb – zaostávanie za ostatnými obcami v okolí
- Nízka úroveň kvality verejnej infraštruktúry a služieb
- Nízka kvalita niektorých miestnych komunikácií
- Absencia priameho prepojenia so susednými regiónmi – Maďarsko a Ukrajina
- Nedostatočná kvalita ľudských zdrojov a spoločenského života
- Nízka kvalita základných a doplnkových služieb CR a vidieckeho turizmu

Hlavné faktory rozvoja

- Využitie výhodných polohových a prírodných podmienok obce
- Bohatý prírodný, kultúrny a historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu
- Zvýšenie atraktivity územia obce
- Nárast počtu nových pracovných príležitostí a zvýšenie príjmov obyvateľstva
- Skvalitnenie životného prostredia – rozšírenie a revitalizácia verejnej zelene
- Zachovanie kultúrno-historického dedičstva
- Vybudovanie väčšieho centrálneho parku v centre obce
- Zvýšenie dostupnosti sociálnych služieb zriadením domova dôchodcov
- Vytvorenie podmienok pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb
- Rozvoj ľudských zdrojov a spoločenského života
- Fondy EU a národné zdroje na podporu hospodárskeho rozvoja obce a podporu podnikateľov
- Trendy v cestovnom ruchu – zvýšený záujem o vidiecku turistiku a agroturistiku, aktívny cestovný ruch, krátkodobé pobyty
- Budovanie cyklistických chodníkov
- Vytvorené kvalitnejšie podmienky pre separáciu a likvidáciu odpadov

3 Strategická časť

V rámci strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce Vyšná Kamenica pri zohľadnení jej vnútorných charakteristík a určí hlavné ciele a základné priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia.

Pri spracovaní PHSR na roky 2026 - 2032 boli akceptované významné rozvojové dokumenty týkajúce sa územia obce – Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027, Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, Koncepcia územného rozvoja Slovenska, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030), zároveň územný plán Košického samosprávneho kraja, a samozrejme zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 -2027

Slovensko ako členský štát EÚ akceptuje posilňovanie strategického prístupu v politike súdržnosti, s cieľom ďalej rozvíjať koordinovanú a harmonizovanú implementáciu fondov Únie, ktoré sa budú vykonávať na základe tzv. všeobecného - zdieľaného riadenia, konkrétne pre Európsky fond regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“), Európsky sociálny fond plus (ďalej len „ESF+“), Kohézny fond, opatrenia financované v rámci zdieľaného riadenia, pokiaľ ide o Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond, Fond pre azyl a migráciu (ďalej len „AMIF“), Fond pre vnútornú bezpečnosť (ďalej len „ISF“) a Nástroj pre riadenie hraníc a víza (ďalej len „BMVI“), pričom sa pre obdobie 2021-2027 zjednodušuje a definuje päť jasných cieľov politiky súdržnosti:

1. Inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva;
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa;
3. Prepojenejšia Európa – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT;
4. Sociálnejšia Európa – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.
5. Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

Toto zjednodušenie umožní synergiu a flexibilitu medzi rôznymi zložkami v rámci daného cieľa a odstráni umelé rozdiely medzi rôznymi politikami, ktoré prispievajú k rovnakému cieľu, zároveň stanovuje základ pre tematickú koncentráciu pre EFRR a ESF+. Súčasne sa synergia medzi rôznymi nástrojmi EÚ bude podporovať cez proces strategického plánovania, v ktorom sa určia spoločné ciele a spoločné oblasti pre činnosti v rámci rôznych programov, ako sú napr. spoločná poľnohospodárska politika (SPP), Európsky horizont, Nástroj na prepájanie Európy (NPE), program Digitálna Európa, program Erasmus+, Fond InvestEU, LIFE, Erasmus+. Slovenská republika, ako členský štát EÚ, má povinnosť zabezpečiť účinné systémy riadenia a kontroly pre svoje operačné programy, ako aj úlohy zabezpečiť strategický prístup, schopnosť riešenia synergických účinkov a komplementarít s cieľom riešiť osobitné výzvy na subregionálnej a miestnej úrovni. Každý členský štát EÚ je povinný aplikovať politiky Únie na národnej a regionálnej úrovni s vplyvom na sociálnu, hospodársku a územnú súdržnosť v súlade s princípmi subsidiarity. Cieľom je podporiť súčinnosť a koordináciu a identifikovať a presadzovať najvhodnejšie spôsoby využívania investícií Únie. Slovensko preto musí zabezpečiť koordináciu a komplementárnosť medzi politikami a nástrojmi Únie a národnými, regionálnymi a miestnymi intervenciami. Dôvodom je skutočnosť, že členské štáty a regióny sa čoraz častejšie stretávajú s výzvami, ktoré súvisia s vplyvom globalizácie, environmentálnymi a energetickými aspektmi, starnutím obyvateľstva a demografickými zmenami, technologickou transformáciou a dopytom po inováciách, so

sociálnou nerovnosťou a súčasne rôznymi formami hrozieb, ako sú environmentálne, klimatické, kybernetické a migračné. Rešpektujúc zložitý charakter a vzájomnú previazanosť takýchto výziev, aby riešenia podporované prostredníctvom fondov Únie a ďalších nástrojov podpory EÚ boli maximálne účinné, je nevyhnutná koordinácia, ktorá by zabezpečovala integrované, viacsektorové a viacdimenzionálne riešenia. Partnerská dohoda, by mala byť v zmysle návrhu všeobecného nariadenia EÚ strategickým dokumentom, preto Partnerská dohoda SR a programy SR na roky 2021 - 2027 budú vypracované v súlade so strategickými a koncepčnými dokumentmi na národnej úrovni, vzťahujúcimi sa k jednotlivým oblastiam podpory z fondov EÚ, predovšetkým s Víziou a stratégiou rozvoja SR do 1Okrem zložky „Zamestnanosť a sociálna inovácia“ a zložky „Zdravie“, ktoré sú implementované v rámci priameho a nepriameho riadenia EK. 3 roku 2030, Národným investičným plánom, Stratégiou hospodárskej politiky do roku 2030, Stratégiou výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR, Stratégiou environmentálnej politiky SR do roku 2030, Stratégiou digitálnej transformácie, Koncepciou inteligentného priemyslu pre Slovensko, Národným programom výchovy a vzdelávania, princípmi štátnej vednej politiky a inými relevantnými dokumentmi SR. Vláda Slovenskej republiky dňa 12. marca 2019 zriadila Radu vlády Slovenskej republiky pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 (Rada vlády SR), ktorá koordinuje prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027. ÚPVII, z pozície centrálneho koordinačného orgánu (CKO) administratívne zabezpečuje túto koordináciu a pripravuje podporné a podkladové dokumenty, ktoré budú využité pri príprave Partnerskej dohody SR a programov SR na roky 2021 – 2027, kde predložený „Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027" je prvým oficiálnym kľúčovým vstupom do začatia procesu negociácií s EK, reagujúci na Správu EK o Slovensku z februára 2019. V gescii ÚPVII, vykonávajúceho funkcionalitu CKO ešte v etape pred definitívnym schválením Viacročného finančného rámca 2021-2027 a príslušnej legislatívy EÚ obdobie 2021 – 2027 bude zabezpečovaná koordinácia strategického prístupu na národnej úrovni členského štátu pri programovaní a jeho implementácii. Na základe akceptácie „Východiskového návrhu priorít SR pre politiku súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027" Radou vlády SR začne centrálny koordinačný orgán koordináciu technických konzultácií s EK k zadefinovaným prioritám.

Európska územná spolupráca, v rámci ktorej pre riešené územie veľký význam má cezhraničná spolupráca implementovaná prostredníctvom operačných programov Program cezhraničnej spolupráce.

Tento programový dokument plne zohľadňuje horizontálne priority, ktoré sú svojím charakterom a vplyvmi prierezovými témami všetkých priorít a budú rešpektované pri každom projekte/skupine projektov operačných programov, bez ohľadu na podporovanú tému alebo územie.

Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja a pôsobnosť obcí v rámci tohto zákona v oblastiach regionálneho rozvoja

Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce (PHSR) nasledovne v § 8:

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

(1) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

(2) Vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.
(3) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti.
(4) Analyticko-strategická časť obsahuje najmä
a) súhrnnú geografickú, kultúrno-historickú a sociálno-ekonomickú charakteristiku obce a charakteristiku stavu vybavenosti a obsluhy územia obce,
b) hodnotenie a analýzu hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce,
c) analýzu väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce,
d) určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia obce, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
e) stratégiu rozvoja obce, pri zohľadnení jej vnútorných špecifík, ktorá určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce,
f) analýzu finančných potrieb a možností financovania programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.
(5) Programová časť obsahuje najmä
a) zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
b) inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
c) finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie
programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
d) systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov,
e) časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.
(6) Aktualizácia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce sa vypracúva podľa potreby.
(7) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.
(8) Schválenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis,8) je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2.

Pôsobnosť obcí pri podpore regionálneho rozvoja zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja definuje nasledovne v § 12:

Obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja
a) analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj,
b) zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, pravidelne ho monitoruje a každoročne vyhodnocuje jeho plnenie, zabezpečuje súlad programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s územnoplánovacou dokumentáciou, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis,
c) spolupracuje s vyšším územným celkom, na území ktorého sa obec nachádza, na príprave a realizácii programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku a na účely evidencie poskytuje vyššiemu územnému celku program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,

d) podieľa sa na plnení úloh, ktoré súvisia so zameraním podpory regionálneho rozvoja podľa § 3, v spolupráci s ministerstvom a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí sa nachádzajú na území obce,
e) vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev,
f) spolupracuje s ďalšími obcami, regiónmi a územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov, ktoré plnia funkcie územnej samosprávy,
g) podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj obce.

Územné plánovanie a územný plán obce vyšná Kamenica

Obec Vyšná Kamenica má vypracovaný Územný plán obce vrátane jeho Dodatkov a plne rešpektuje jeho znenie a členenie v rámci svojho katastrálneho územia.
Územné plánovanie patrí k dôležitým nástrojom rozvoja sídiel. Územnoplánovacia dokumentácia komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, zosúlaďuje záujmy a činnosti ovplyvňujúce územný rozvoj, životné prostredie a ekologickú stabilitu a ustanovuje regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia.
Obstarávanie územných plánov v súlade s novelami stavebného zákona č. 50/1976 Zb. patrí do kompetencie obcí.

Súlad s plánom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027

Strategický program a akčný plán Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica sú v súlade s cieľmi a prioritami Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023-2027.

V rámci obdobia rokov 2023 - 2027 si Košický samosprávny kraj zadefinoval nasledovnú víziu:

Významnými faktormi rozvoja regiónov sú ekonomická výkonnosť a regionálna konkurencieschopnosť. Košický kraj patrí k najvýznamnejším hospodárskym priestorom Slovenska, ktorého ťažiskovými ekonomickými odvetviami sú priemysel, stavebníctvo a poľnohospodárstvo. Z priemyselných odvetví sú to hlavne výroba kovov, strojársky, ťažobný priemysel, priemysel palív a energetiky, potravinársky a intenzívne sa rozvíjajúci IT sektor. Priemyselne najrozvinutejšie je krajské mesto Košice, ktoré je administratívnym, priemyselným, obchodným, ekonomickým, vzdelávacím, inovačným i kultúrno-historickým centrom celého regiónu. K najväčším konkurenčným výhodám Košického kraja patrí významný inovačný a výskumný potenciál regiónu a intenzívne sa rozvíjajúci IT sektor, diverzifikovaná hospodárska základňa podporená početnosťou malých a stredných podnikov, perspektívne zásoby obnoviteľných zdrojov energie, vytvorený integrovaný dopravný systém pre región východného Slovenska, ako aj významné kultúrne a prírodné bohatstvo pre rozvoj cestovného ruchu. Z pohľadu sociálneho rozvoja meraného prostredníctvom indexu sociálneho pokroku, ktorý hovorí o naplnení základných ľudských potrieb, blahobytu a príležitostí, je dôležitý postupný rast spokojnosti a kvality života obyvateľstva a vyrovnávanie regionálnych disparít.
Vízia rozvoja Košického kraja: Do roku 2030 chceme byť sociálnejší, zelenší, dostupnejší, inteligentnejší a pracovne atraktívnejší kraj

Cieľom tejto časti je identifikácia hlavných rozvojových oblastí obce a zároveň stanovenie strategických cieľov, priorít a opatrení predstavujúcich rozvojovú stratégiu obce

nadväzujúcu na výsledky auditu rozvojového potenciálu záujmového územia, na SWOT analýzu a na vyššie uvedené programové dokumenty.

Globálnym, čiže hlavným cieľom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica na roky 2026 - 2032 je podporiť vyvážený rozvoj v obci prostredníctvom postupného zvyšovania jej konkurencieschopnosti. Cieľom rozvojovej stratégie je vybudovať príťažlivú obec pre vlastných obyvateľov ako aj návštevníkov obce, zlepšiť občiansku a technickú infraštruktúru obce, zlepšiť súčasný stav životného prostredia v obci, zviditeľniť obec pre potenciálnych turistov a potenciálnych podnikateľov a tým aj posilniť miestnu ekonomiku.

Vychádzajúc z predošlých analýz hospodárskych a sociálnych podmienok v obci boli identifikované nasledovné strategické prioritné rozvojové oblasti:

- Ľudské zdroje
- Dopravná, technická infraštruktúra a životné prostredie
- Hospodársky a ekonomický rozvoj

Vízia obce Vyšná Kamenica do roku 2032

Obec Vyšná Kamenica má v roku 2032 kvalitnú technickú a dopravnú infraštruktúru, kvalitné miestne komunikácie, vybudované rozsiahlejšie podnikateľské prostredie, kvalitnú sieť potrebných služieb, čisté a pekné životné prostredie s kvalitnými domami, chatami, záhradami a okolím. Je to obec spokojných a usmievavých ľudí s množstvom mladých ľudí, obklopená krásnymi lesmi a obrobenými poľami, hojne navštevovaná turistami a návštevníkmi.

4 Programová časť

Programová časť obsahuje strategické prioritné rozvojové oblasti obce, definovanie strategických cieľov pri jednotlivých prioritných oblastiach, priority, zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce. Program obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v jednotlivých oblastiach na úroveň opatrení a aktivít.

Strategická prioritná rozvojová oblasť č. 1: Ľudské zdroje

Strategický cieľ: Vytvoriť podmienky pre kvalitné bývanie reagujúce na potreby a požiadavky obyvateľov obce. Zvýšenie počtu obyvateľstva obce a zvýšenie zamestnanosti a príjmov obyvateľstva obce.

Cieľ 1: Zlepšovanie podmienok bytovej situácie

Opatrenie 1.1: Podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby

Aktivity:

- Podpora väčšej dostupnosti stavebných pozemkov (vrátane obecných) s vybudovanou potrebnou technickou a dopravnou infraštruktúrou

Cieľ 2: Zabezpečiť neustále zvyšovanie počtu obyvateľstva obce

Opatrenie 1.2: Vytvorenie vhodných, kvalitných a lákavých podmienok bývania v obci

Aktivity:

- Podpora všeobecného spoločensko-ekonomického rozvoja obce

Cieľ 3: Zvýšiť mieru zamestnanosti a príjmy obyvateľstva v obci

Opatrenie 1.3: Rozvoj aktívnej politiky trhu práce, posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitosti na trhu práce

Aktivity:

- Informovanie o stave trhu práce
- Podporovanie využívania a využívanie aktivačnej činnosti, absolventskej praxe
- Podporovanie aktivizovania obyvateľov pri realizácii miestnych projektov
- Podporovanie mobility pracovnej sily
- Podporovanie pracovnej motivácie pracovnej sily s nižším vzdelaním
- Podporovanie akčných plánov zamestnanosti na všetkých úrovniach a podporovanie nepretržitého rozvoja partnerských štruktúr na miestnej a regionálnej úrovni

Strategická prioritná rozvojová oblasť č. 2: Dopravná, technická infraštruktúra a životné prostredie

Strategický cieľ: Zmodernizovať a skvalitniť dopravnú a technickú infraštruktúru v obci Vyšná Kamenica so zreteľom na ochranu životného prostredia, zlepšenie vzťahu a zníženie zaťaženosti na životné prostredie.

Cieľ 1: Modernizácia, budovanie a neustály rozvoj dopravnej infraštruktúry

Opatrenie 1.1: Modernizácia a rozvoj dopravnej infraštruktúry

Aktivity:

- Výstavba, oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov, mostov a lávok
- Výstavba parkovacích a odstavných plôch
- Budovanie cyklistickej infraštruktúry
- Rekonštrukcia a ďalšia modernizácia verejného osvetlenia

Cieľ 2: Zníženie energetickej náročnosti verejných budov v obci

Opatrenie 1.2: Rekonštrukcia a zateplenie verejných budov

Aktivity:

- Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu
- Rekonštrukcia budovy komunitného centra, obecného úradu

Cieľ 3: Modernizácia a zlepšenie technickej infraštruktúry v obci

Opatrenie 1.3: Rozvoj, modernizácia a výstavba technickej infraštruktúry

Aktivity:

- Rekonštrukcia a výstavba športových zariadení – multifunkčné ihrisko
- Rekonštrukcia kultúrnych zariadení
- Výstavba kanalizácie a čistiarne odpadových vôd
- Príprava obce na modernizáciu a kapacitné rozširovanie rozvodu elektrickej energie

Cieľ 4: Ochrana a zníženie záťaže na životné prostredie

Opatrenie 1.4: Riešenie problémov s komunálnym a separovaným odpadom

Aktivity:

- Podporovanie aktivít v oblasti odpadového hospodárstva
- Podporovanie kompostovania a využívania bioodpadu
- Spoločné riešenie hospodárenia s odpadom – separovaný zber
- Rozširovanie a zefektívnenie separovaného zberu odpadu

Opatrenie 1.5: Ochrana podzemných vôd a zveľadenie verejnej zelene

Aktivity:

- Zveľadenie verejnej zelene, verejných plôch a parku
- Prevencia bodových zdrojov znečistenia
- Kontrolovanie množstva chemických látok a stopových prvkov v podzemných a povrchových vodách
- Výstavba kanalizačných sietí
- Ochrana a rekonštrukcia zdrojov pitnej vody, rekonštrukcia vodovodného systému

Strategická prioritná rozvojová oblasť č. 3: Hospodársky a ekonomický rozvoj

Strategický cieľ: Zabezpečiť hospodársky, ekonomický rozvoj a trvalo udržateľný rozvoj obce. Zatraktívniť podnikateľské prostredie v obci najmä pre malých a stredných podnikateľov.

Cieľ 1: Rozvoj v podnikateľskej oblasti

Opatrenie 1.1: Zvýšenie podielu malých a stredných podnikateľov v obci

Aktivity:

- Podpora zvýšenia konkurencieschopnosti malých a stredných podnikateľov
- Podpora diverzifikácie lokálnej ekonomiky
- Podpora budovania zariadení na vidiecky cestovný ruch a agroturistiku
- Podporovanie nových podnikov a stabilizovanie existujúcich podnikov
- Prezentácia obce a podnikateľských príležitostí v obci
- Budovanie pozitívneho mediálneho obrazu obce
- Podpora mimo produkčných funkcií poľnohospodárskej krajiny vrátane lesov obce

Cieľ 2: Zvýšenie zamestnanosti v obci a s tým spojené zvýšenie príjmov obyvateľstva

Opatrenie 1.2: Zvyšovanie pracovných miest v obci

Aktivity:

- Podpora rekvalifikačných kurzov a vzdelávacích programov poskytujúcich rôzne kvalifikácie s ohľadom na dynamiku trhu práce
- Podpora programov na elimináciu prejavov diskriminácie na trhu práce postavenej na akomkoľvek základe

5 Realizačná časť

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Akčný plán obce Vyšná Kamenica na obdobie rokov 2026 – 2032

1. Rekonštrukcia kultúrneho domu Vyšná Kamenica – v rámci rekonštrukcie kultúrneho domu sa plánuje kompletné zateplenie fasády a stropu, náter strešnej krytiny, rekonštrukcia kúrenia v celej budove, rekonštrukcia kuchyne a skladových priestorov.

- Časový harmonogram: 2027 – 2032
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: 800 000,00 €
- Zdroje financovania: zdroje EÚ (92%) a vlastné zdroje (8%)
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

2. Rekonštrukcia obecnej budovy komunitného centra – v rámci tejto rekonštrukcie sa plánuje vnútorná rekonštrukcia budovy v podobe: rekonštrukcia kúrenia, elektrických a vodovodných rozvodov, vnútorných podláh, stien, výmena nábytku a zariadenia

- Časový harmonogram: 2027 – 2032
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácií tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ a vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

3. Realizácia kamerového systému v centre obce Vyšná Kamenica – osadenie kamerového systému spolu s príslušenstvom v centre obce Vyšná Kamenica

- Časový harmonogram: 2027 – 2032
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: približne 25 000,00 €
- Zdroje financovania: zdroje EÚ (92%) a vlastné zdroje (8%)
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

4. Výstavba zberného dvoru v obci Vyšná Kamenica – vybudovanie zberného dvoru v obci za budovou obecného úradu, zberný dvor by mal slúžiť na separáciu viacerých zložiek odpadu

- Časový harmonogram: 2027 – 2032
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácií tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu

- Zdroje financovania: zdroje EÚ (92%) a vlastné zdroje (8%)
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

5. Rekonštrukcia niektorých častí miestnej komunikácie v časti od budovy komunitného centra po odbočku k záhradkárskej lokalite Chmelník + komunikácia k areálu bývalého poľnohospodárskeho družstva – úprava povrchu vozovky na miestnej komunikácií, výmena asfaltového povrchu vrátane prvotnej výmeny rozvodovej siete vody

- Časový harmonogram: 2027 – 2032
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácií tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ alebo vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

6. Komplexná rekonštrukcia vodovodného potrubia v obci – výmena vodovodného potrubia od zdrojov pitnej vody (prameňov) až po budovy bývalého poľnohospodárskeho družstva mimo už vymenených častí, rekonštrukcia a vyčistenie prameňov pitnej vody, výmena časti vodovodného potrubia v obci pred úpravou miestnych komunikácií mimo už vymenených častí

- Časový harmonogram: 2027 – 2032
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácií tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ alebo vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania, menšie práce budú robené vo vlastnej réžií obce

7. Vybudovanie multifunkčného ihriska – výstavba moderného multifunkčného ihriska za budovou kultúrneho domu

- Časový harmonogram: 2027 – 2030
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácií tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ, dotačné zdroje alebo vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

8. Revitalizácia verejnej zelene – revitalizácia a úprava parkov v obci – park pri budove kostola a park pri autobusovej zastávke pri odbočke na obec Nižná Kamenica

- Časový harmonogram: 2027 - 2030
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácií tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: vlastné zdroje

- Projekt by mal byť realizovaný pracovníkmi obecných služieb

9. Výstavba verejnej kanalizácie a čistiarne odpadových vôd – výstavba kompletnej siete kanalizačného potrubia a všetkých súvisiacich náležitostí a s tým súvisiaca výstavba čistiarne odpadových vôd

- Časový harmonogram: 2026 – 2032
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácií tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ a vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

10. Rekonštrukcia detského ihriska – rekonštrukcia súčasného detského ihriska – výmena povrchu, výmena oplotenia, dobudovanie hracích prvkov

- Časový harmonogram: 2026 – 2032
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácií tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ a vlastné zdroje, dotačné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

Systém monitorovania a hodnotenia

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica nemôže byť chápaný ako nemenný, definitívny. Základom jeho úspešnej realizácie je aktualizácia a adaptácia PHSR na základe hodnotenia. Hodnotenie je priebežné a systematické sledovanie plnenia a vyhodnocovania. Hodnotenie je zamerané na realizáciu PHSR, na súlad výstupov a výsledkov realizácie s cieľom, opatreniami a aktivitami, vrátane reálnych dopadov realizácie na území obce. Výstupy, výsledky a dopady realizácie sú porovnávané so stanovenými aktivitami, opatreniami a cieľmi pomocou ukazovateľov.

Proces realizácie PHSR obce Vyšná Kamenica sa začne po jeho schválení Obecným zastupiteľstvom.

Úlohou Riadiaceho tímu pre riadenie realizácie PHSR obce Vyšná Kamenica bude:

- schádzať sa na prehodnocovanie plnenia PHSR obce Vyšná Kamenica podľa potreby, najmenej jedenkrát ročne,
- jedenkrát ročne podať správu Obecnému zastupiteľstvu o stave realizácie cieľov PHSR obce Vyšná Kamenica tak, aby bolo zabezpečené, že všetky ciele budú splnené včas,
- prideliť zodpovednosť za monitorovanie jednotlivých cieľov akčných plánov svojim jednotlivým členom,
- vzájomne sa informovať o plánoch prípravy a realizovaní projektov za účelom koordinácie aktivít v obci,
- aktualizovať PHSR obce (minimálne každý druhý rok) – je to živý, otvorený dokument,

- pravidelne komunikovať s občanmi, podnikateľmi a inštitúciami v obci s cieľom zabezpečiť informovanosť o PHSR obce Vyšná Kamenica – so stratégiou rozvoja obce bude oboznámená verejnosť prostredníctvom miestnych médií.

Aktualizácia PHSR obce Vyšná Kamenica bude založená na princípe výberu priorít, opatrení, aktivít a projektov, pomocou ktorých je možné dosiahnuť najefektívnejší rozvoj prioritných oblastí obce. Postup bude nasledovný:
1. Riadiaci tím pre riadenie realizácie PHSR obce Vyšná Kamenica odporučí zmeny v PHSR obce ,
2. Obecné zastupiteľstvo schváli PHSR obce na ďalšie obdobie.

6 Finančná časť

Jednou zo základných otázok programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zabezpečiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zdroje potrebné pre naplnenia aktivít uvedených v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja budú plynúť z viacerých zdrojov: rozpočet obce (čo je základným zdrojom financovania aktivít), fondy Európskej únie, zdroje štátu, zdroje vyššie územného celku, úverové zdroje, súkromné zdroje, ostatné verejné zdroje. Väčšina projektov bude mať viaczdrojové financovanie z dôvodu, že obec z vlastných zdrojov nedokáže zabezpečiť financovanie rozsiahlejších projektov.

Finančné zabezpečenie podpory regionálneho rozvoja

Zákon o podpore regionálneho rozvoja (zákon č. 539/2008 Z.z.) definuje zdroje financovania regionálneho rozvoja v § 4:

(1) Regionálny rozvoj sa financuje
a) zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev,
b) zo štátnych účelových fondov,
c) z rozpočtov vyšších územných celkov,
d) z rozpočtov obcí,
e) z prostriedkov fyzických osôb,
f) z prostriedkov právnických osôb,
g) z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
h) z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
i) z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

(2) Doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z Európskej únie určené
a) hospodársky zaostalým regiónom, ktoré podľa ukazovateľov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vykazujú nižšiu úroveň rozvoja, ako je priemerná úroveň Európskej únie,
b) regiónom s nepriaznivou štruktúrou zamestnanosti a podnikateľského prostredia.

7 Záver

Schválený Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové aktivity a opatrenia, respektíve niektoré opatrenia a aktivity sa môžu rušiť.

Vykonateľnosť jednotlivých opatrení a dosiahnutie stanovených cieľov bude závisieť od mnohých faktorov. Najkritickejším prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorít. Dôležitým faktorom sú aj komplikované vlastnícke vzťahy. Realizátorom PHSR obce Vyšná Kamenica nie je len samotná obec, ale aj štátna správa a podnikateľské subjekty, preto popri financovaní z rozpočtu obce sa pri jednotlivých opatreniach počíta s viac zdrojovým financovaním.